

VYUŽITÍ PROGRAMU DATA MINING V ANALÝZE NÁKUPNÍHO CHOVÁNÍ

Petra Hloušková
Stanislava Grosová

Petra Hloušková, Ústav ekonomiky a řízení, VŠCHT Praha, hlouskop@vscht.cz

Definice funkčních potravin:

Funkční potraviny jsou potraviny, které se podobají běžným konvenčním potravinám a konzumují se jako součást obvyklé stravy, ale obsahují průkazně vyšší obsah některých fyziologicky významných složek anebo snižují riziko chronických chorob ve větší míře než běžné potraviny.

(Pokorný J., Dostálová J., 2002)

Co má vliv na výběr potravin?

Model výběru potravin: (podle Shepherd R., Engel Peter J.P., Olson J.C.)

Atributy produktu:

- Kvalita
- Design obalu
- Značka
- Cena
- Přístupnost (prezentace v obchodech)
- Komunikace

Charakteristika zákazníků, jejich kompetence a možnosti :

- Senzorické
- Psychologické
- Fyzické
- Ekonomické
- Osobní

Akce zákazníka:

- Přijetí
- Preference
- Odmítnutí

Hlavní cíle

- Určit segmenty
- Specifikovat spotřebitele
- Zjistiv vliv zdravotního stavu

Využitá metodika

- Kvantitativní dotazníky
- Segmentace
- Shluková analýza

Postup výzkumu typologie spotřebitele:

- Tvorba dotazníku
- Pracovní prostředí Witness Mineru
- Segmentace spotřebitele nakupujícího funkční potraviny
- Definice spotřebitele nakupujícího sojové produkty
- Vliv zdravotního stavu na nákupní chování spotřebitele

Tvorba dotazníku a práce s daty

- Návaznost otázek
- Srozumitelnost otázek
- Využití škál
- Možnost kódování
- Přepis dat a export do Witnessu Mineru

Witness Miner

- Nový nástroj pro získávání informací ze souborů dat
- Určen primárně jako samostatný analytický nástroj, možnost využití ve spojení se simulačním nástrojem WITNESS
- Identifikace skrytých závislostí mezi daty
- Silnou stránkou programu je schopnost nacházení 'důležitých info' v záplavě informací:
  - Finance: Odhalování projektů s vysokým pojišťovacím rizikem , odhalování finančních podvodů
  - Výroba: Výskyt poruch v rámci záruky, poruchy strojů, preventivní údržba
  - Zdravotnictví: Odhalování zdravotních rizik a závislostí, % úspěšné léčby
  - Obchod: Příležitosti k nabízení doplňkových produktů / služeb (X-selling)
  - Doprava: Chování zákazníků
  - Dodavatelské řetězce, obslužná centra: Výkonnostní faktory
  - Služby, obchod: Segmentace zákazníků, nabídka různých úrovní služeb

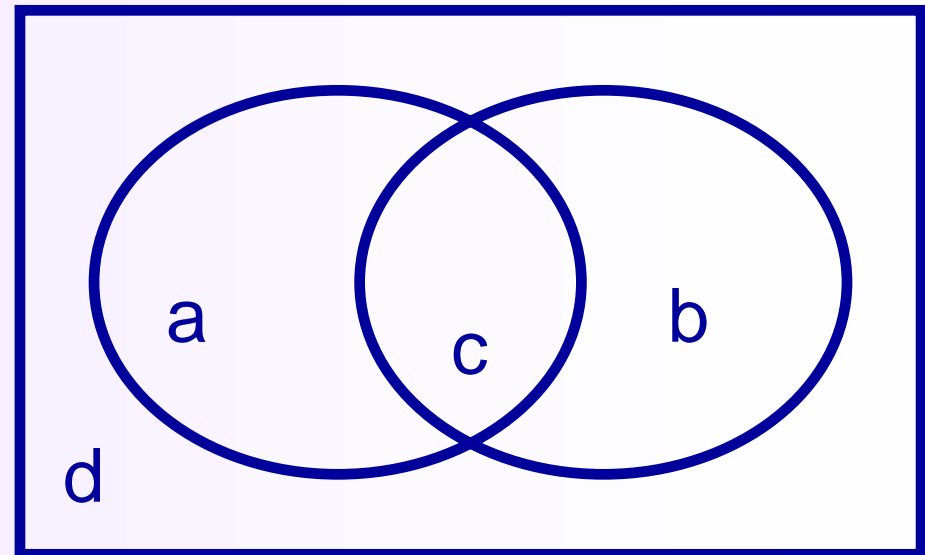

Indukce pravidel

Pravidlo:

- IF *podmínka* THEN *třída*
  - Pakliže je splněna určitá podmínka, záznam je zařazen do určité třídy

- d – všechny záznamy v DB
- a – podmínka splněna
- b – záznamy patřící třídě
- c – správně klasifikované záznamy

- Stupeň pokrytí = a/d
- Přesnost = c/a

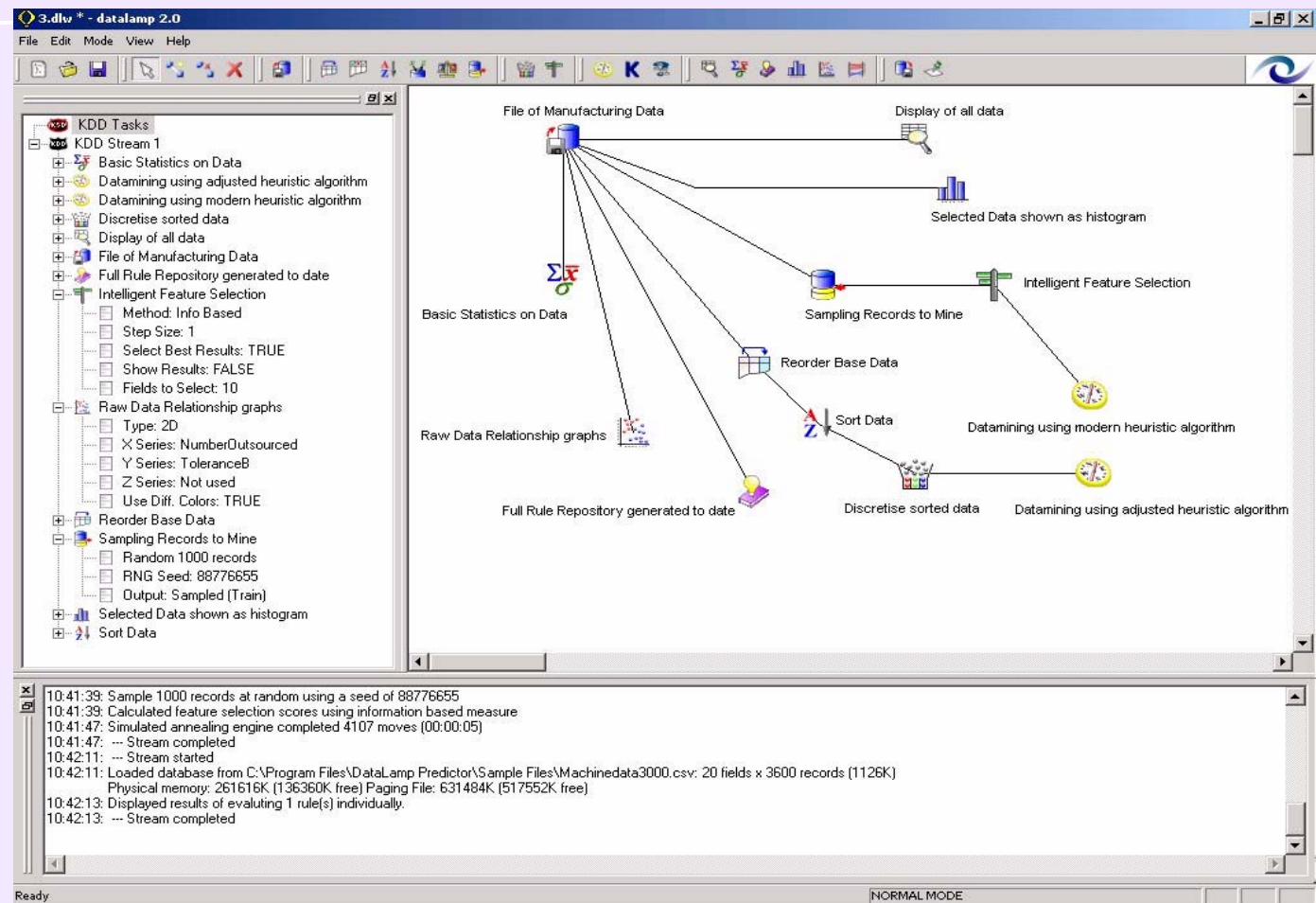

Pracovní prostředí Witness Miner

Pracovní plocha
obsahuje řádek s
ikonami uzlů,
model projektu

Uzly - operace
jednoduše
přetaženy na
pracovní plochu a
propojeny myší

Witness Miner - segmentace

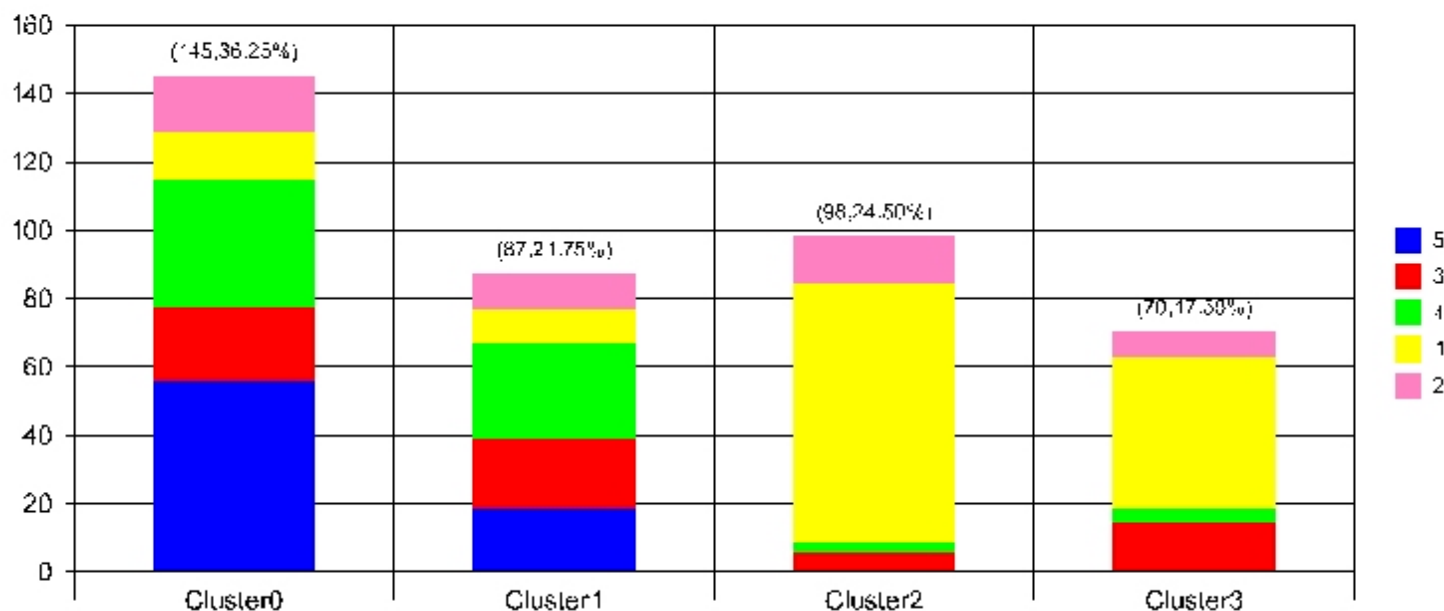
- Možnost volby hlavního kritéria
- Možnost volby počtu segmentů
- Výběr dat
- Generování hypotéz
- Ověření hypotéz
- Výstup v grafické podobě

Rozdělení segmentů

Distribution of data in field "Cluster"

- 5: 2 – 3 x týdně □ 4: 1 x za týden □ 3: 2 – 3 x měsíčně,
□ 2: 1 x měsíčně □ 1: nikdy

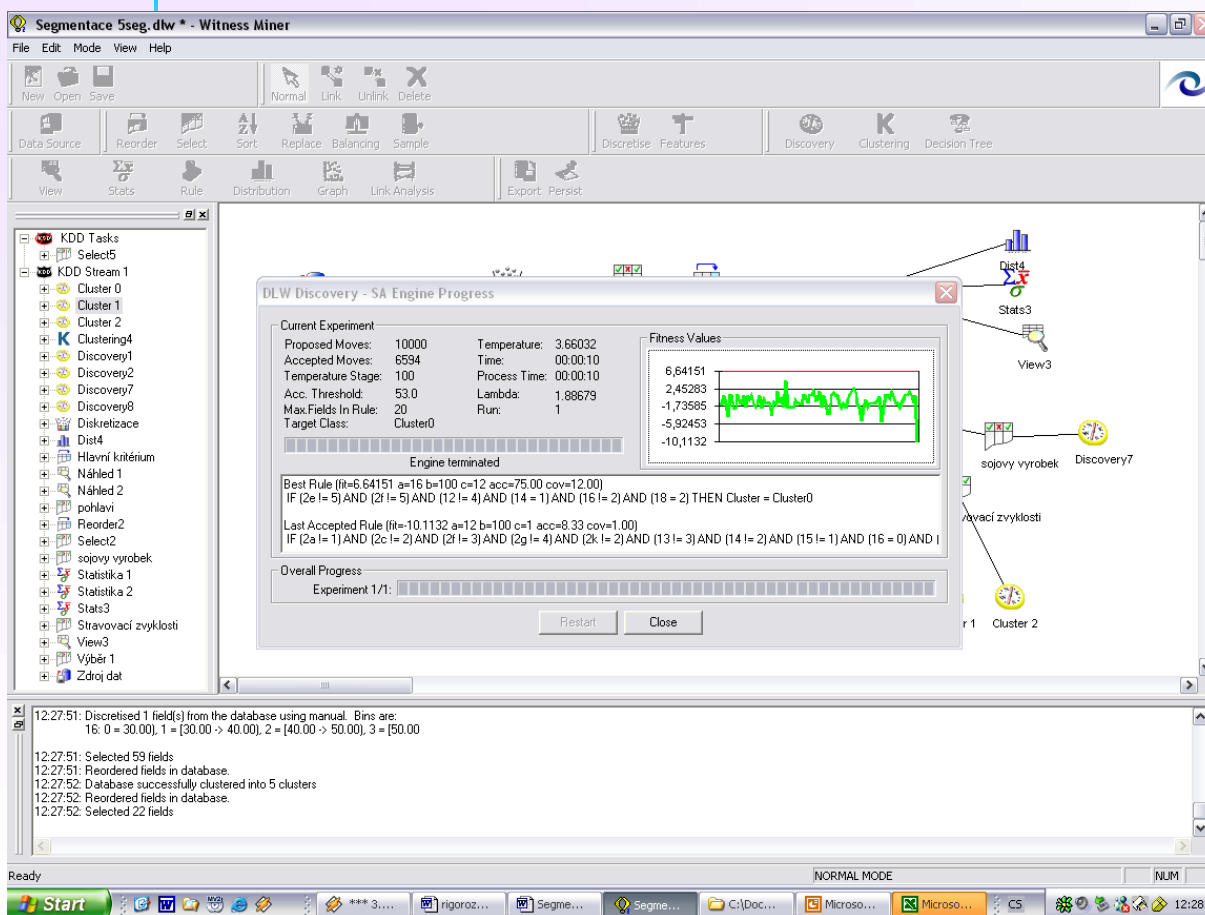
Rozdělení segmentů

Segmenty/Návštevnost obchodu se zdravou výživou	2-3 x týdne	1 x za týden	2-3 x měsíčně	1 x měsíčně	nikdy
Cluster 0	56	22	37	14	16
Cluster 1	19	20	28	10	10
Cluster 2	0	6	3	76	13
Cluster 3	1	14	4	44	7

Vzorové výstupy pro segmentaci

Rule Report
 rule - evaluated
 individually
IF (2a = 4)
AND (2e = 5)
AND (2f = 4)
AND (2i = 2)
AND (2b = 1)
AND (2h = 1)
AND (2d = 2)
THEN Cluster = Cluster0
 a = 1, b = 145, c = 1
 aM = 0, cM = 0, aAff = 0,
 cAff = 0
 Accuracy = 99.8,
 Coverage = 0.69.

Definice segmentů

Cluster 0

- převážně v obchodech se zdravou výživou
- stravují se zdravě
- info z časopisů, internetu a prodejců
- vliv na zdraví, chuť, pohodlí, eko (bio) původ a cena
- výběr soj. výrobků je částečně vyhovující
- SŠ, pod 40 let, 1 dítě,
- bydliště do 20 000 obyvatel

Cluster 1

- občas v obchodech se zdravou výživou
- stravují se zdravě
- info z časopisů, odborných článků
- chuť, vliv na zdraví, pohodlí, eko (bio) původ a cena
- výběr soj. výrobků je částečně vyhovující
- VŠ, pod 40 let, 2 děti,
- bydliště do 20 000 obyvatel

Definice segmentů

Cluster 2

- v obchodech se zdravou výživou nakupují sporadicky
- stravují se podle chuti
- info o zdravé výživě – internet nebo prodejci
- chuť a cena, méně důležitý je vliv na zdraví
- konzumace soj. výrobků jen kvůli prospěšným účinkům na zdraví
- SŠ, domácnosti, kde nejsou děti do 12 let
- bydliště nad 500 000 obyvatel

Cluster 3

- v obchodech se zdravou výživou max. 1x měsíčně
- stravují se podle chuti
- nevyhledávají info o zdravé výživě, max. se poradí s přáteli
- chuť a cena, ostatní nedůležité
- konzumace soj. výrobků jen kvůli zdravotním omezením
- SŠ, domácnosti, kde nejsou děti do 12 let
- bydliště do 100 000 obyvatel

Důsledky vyplývající z vyhodnocení jednotlivých segmentů

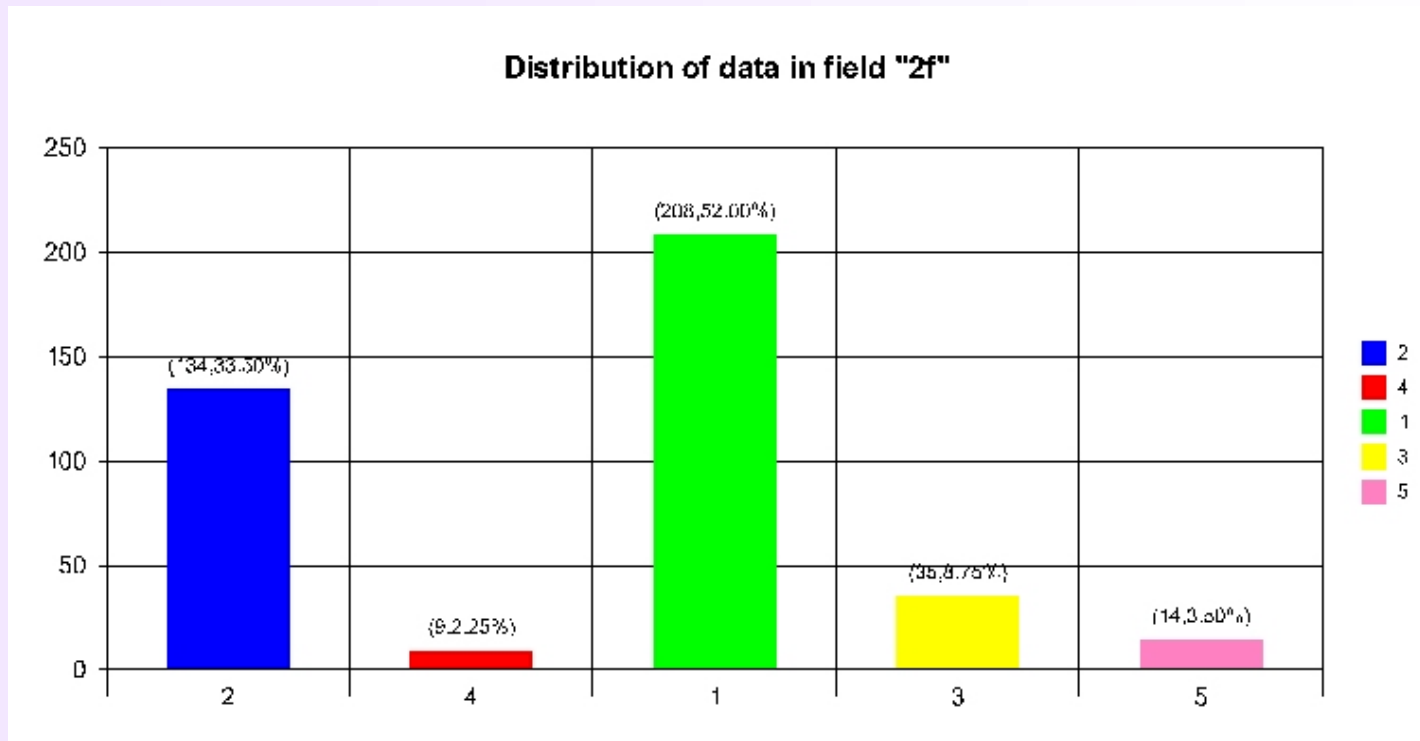

- Zaměření prodejců na segment Cluster 0 a Cluster 1
- Spotřebitelé nejsou citlivý na cenu
- Respondenti nakupují více ve zdravých výživách
- Potenciál je v Cluster 2 – ochota kupovat za přijatelnou cenu a srovnatelnou chuť – museli by se ovšem zdůraznit prospěšné účinky sóji - zaměření na hypermarkety
- Nevhodný je Cluster 3 – jsou ochotni tyto potraviny nakupovat pouze z vážných zdravotních důvodů

Frekvence nákupů sojových výrobků

5: denně, 4: 4 – 5 x týdně, 3: 2 – 3 x týdně
2: 1 x týdně, 1: nikdy

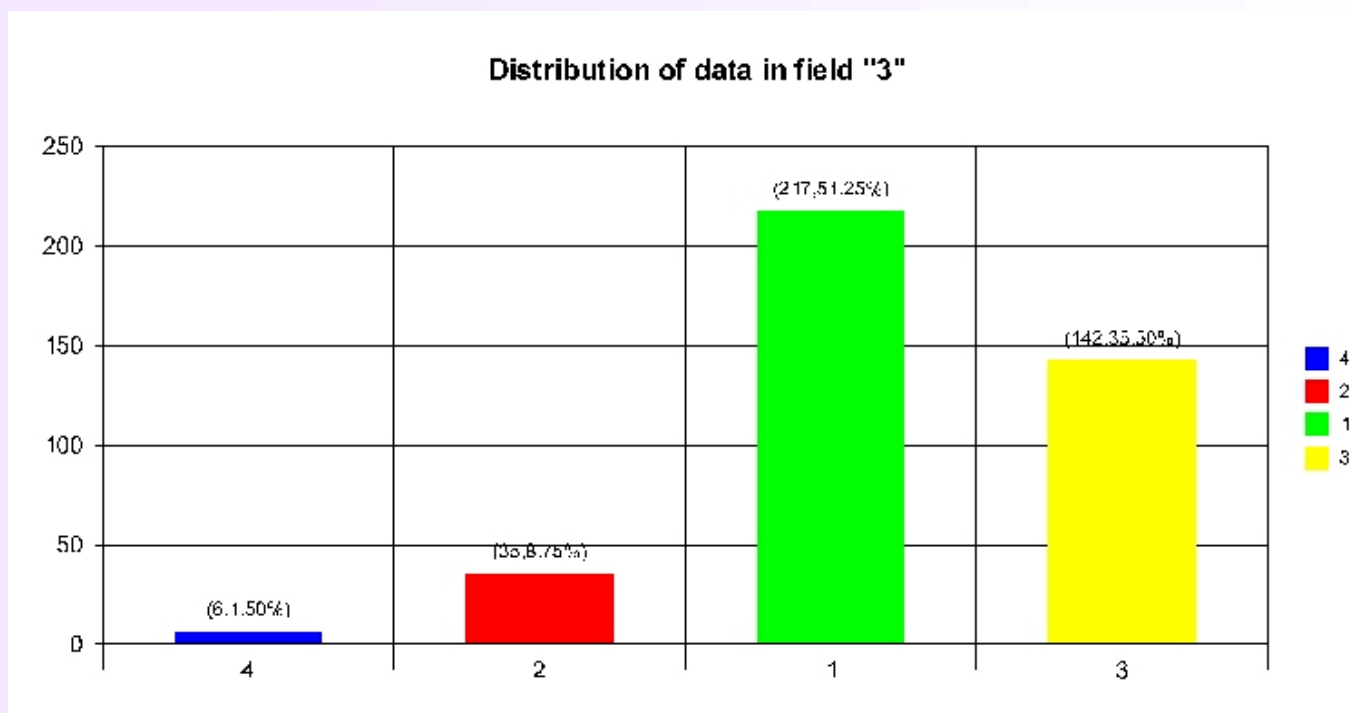
Definice spotřebitele nakupujícího sojové výrobky

- 2 – 3 x měsíčně obchody se zdravou výživou a v průměru 1 x měsíčně hypermarkety
- denně ovoce a zeleninu, 2 – 3 x týdně cereální pečivo, jednou za týden kuřecí maso a luštěniny a nejedí vepřové maso
- info z časopisů, odborných článků a prodejců
- pohodlí při přípravě, důležitý vliv na zdraví a bio (eko) původ a nedůležité chuť i cena
- časopisy: Vlasta, Květy, Žena a život, Arnika, Regena a Sedmá generace
- zaměstnanci se středoškolským vzděláním mladší 40 let
- domácnosti bez dětí do 12 let
- průměrný počet obyvatel je do 500 000

Hodnocení zdravotního stavu respondentů

- 4: vážné zdravotní potíže, 3: občas stonám
2: opakující se obtíže, 1: zcela zdrav

Důsledky vyplívající z vyhodnocení vlivu zdravotního stavu spotřebitelů

- respondenti se zdravotními problémy navštěvují prodejny zdravé výživy
- vitamíny, sojové výrobky a luštěniny
- info získávají od lékařů
- starší 30 let, žijí v domácnostech s dětmi
- průměrný počet obyvatel je nad 500 000
- zdravotní stav má vliv na spotřební chování

Děkuji Vám za pozornost

Petra Hloušková

